

Філологічні науки

Парахневич А.О.

викладач,

НТУУ «Київський Політехнічний Інститут ім. Ігоря Сікорського»

ФУНКЦІЇ АНГЛОМОВНОЇ МЕТАФОРИ У ПОЛІТИЧНОМУ ТЕКСТІ

Оскільки метафора широко використовується у політичних текстах та передає не тільки переносне значення концепту, а ще й певну когнітивно-оброблену інформацію, необхідним аспектом дослідження є характеристика її функцій. До основних функцій метафори у політичному тексті слід віднести наступні:

1. Когнітивна функція метафори.

З точки зору когнітивного підходу, метафора розглядається як спосіб мислення, засіб розуміння та осягнення навколишнього світу, рубрикації, уявлення та оцінки певного фрагменту дійсності за допомоги сценаріїв, фреймів та слотів, що відносяться до зовсім іншої поняттєвої сфери. Метафора уможливорює структурування нової сфери пізнання за допомоги сфери-джерела нових метафоричних моделей. У когнітивістиці метафора розглядається як прояв аналогових можливостей людського мислення, які закладені в інтелектуальній системі людини, а головна функція метафори полягає в обробці та систематизації масиву інформації.

При більш деталізованому дослідженні когнітивної функції метафори можна виділити наступні її різновиди [1, с.18-19]:

- Номінативно-оцінний різновид когнітивної функції.

Використання метафори є необхідним для фіксації знань про навколишню дійсність, особливо в тому випадку, коли певні явища не мають загальноприйнятих назв. Але значно частіше метафора – це нова назва об'єкта чи явища взамін вже існуючій, якій автор, з певних причин, не віддав перевагу.

- Моделюючий різновид когнітивної функції.

Використання системи взаємопов'язаних метафор дозволяє створити модель політичної реальності за допомогою системи концептів, що відносяться до зовсім іншої сфери (метафорична експансія зі сфери-джерела до сфери-мети).

У результаті цього процесу політична ситуація, котра потребує ретельного вивчення та усвідомлення, видається чимось добре відомим і для неї ніби вже існує готова оцінка.

- Інструментальний різновид когнітивної функції.

Хоча цей різновид когнітивної функції метафори є більш характерним для наукового дискурсу, у політичному дискурсі метафора здатна «підказувати» рішення, визначати напрямок розвитку думки, тобто є певним інструментом мислення [1, с.20].

- Гіпотетичний різновид когнітивної функції.

Згідно з цим різновидом, метафора надає змогу уявити ще недостатньо відоме чи усвідомлене явище, висунути певне припущення стосовно природи чи ознак метафорично схарактеризованого об'єкта чи явища.

2. Комуникативна функція метафори.

Мова – це не тільки знаряддя мислення, але й засіб передачі інформації. Якщо людина мислить метафорами, то, досить закономірним є те, що передача інформації буде відбуватись з використанням метафор [2, с.50]. Більш того, в багатьох випадках метафора дає змогу передати інформацію в більш зручній для адресата формі. Серед різновидів комуникативної функції слід виділити наступні:

- Евфемічний різновид комуникативної функції.

Метафора надає змогу передавати інформацію, яку автор, з ряду певних причин, не вважає за потрібне називати напряму, за допомогою прямих номінацій. У завуальованій формі інформація може нанести меншої шкоди реципієнту, а також допомагає приховати неприємні факти від широкого загалу.

- Популяризаторський різновид комуникативної функції.

Добре відомо, що, частіш за все, політична мова спрямована на широкий загаль, тому у політичних промовах оратор прагне, з одного боку раціонально довести свою точку зору, а з іншої – виражати думки у доступній та привабливій для реципієнта формі. Метафора дає змогу передавати складну інформацію у зрозумілій для невідготовленого адресата формі.

3. Прагматична функція метафори.

Як відомо, метафора – це, по-перше, потужний засіб перетворення вже існуючої у свідомості індивіда картини світу, по-друге – засіб спонукання реципієнта повідомлення до визначених дій і по-третє – засіб формування певного емоційного стану [1, с. 21-23].

Потрібно зазначити, що саме прагматична функція метафори (функція переконання) викликає особливий інтерес у дослідників, що займаються вивченням метафор, які використовуються у політичних текстах. Той факт, що метафора використовується з метою переконання реципієнта, пояснюється її властивістю висвітлювати певне явище з необхідної точки зору – позитивної чи негативної [1, с.24].

Серед різновидів функції слід виділити наступні:

- Спонукальний різновид прагматичної функції.

Як вже біло згадано вище, метафора сприяє дієвому спонуканню громадян до політичної діяльності.

- Аргументативний різновид прагматичної функції.

Метафорична аргументація постійно використовується у політичній мові як засіб зміни політичного погляду адресата. На першому етапі аргументації метафора дозволяє звернутись до певного фонду загальних знань, по-перше – задля спрощеного опису складних явищ та процесів в політичному житті країни, по-друге – задля пояснення та поглиблення розуміння своєї точки зору серед широкого загалу [1, с.23-24]. Слід також зазначити, що існують люди, на яких метафорична аргументація має більш ефективний вплив, ніж будь-яка інша. В

окремих випадках метафоричні аргументації виступають важливим допоміжним засобом до раціональних або емоціональних аргументів.

- Емотивний різновид прагматичної функції.

Нерідко метафора використовується задля впливу на емоційно-вольову сферу реципієнта та створення відповідного настрою та відношення до певних подій чи реалій серед широкого загалу. Ця функція метафори покликана створювати у реципієнта емоції по відношенню до явища сфери-мети, подібні до тих, що виникають до явища у сфері-джерелі (має місце метафоричне перенесення емоцій зі сфери-джерела до сфери-мети).

4. Естетична функція метафори

Естетична функція є однією з найголовніших для художнього дискурсу, але знайшла своє відображення й у політичному тексті [1, с.24-25]. Добре відомо, що виразна й образна форма пригортає увагу реципієнта і здатна зробити вислів більш дієвим. Метафорична форма задіяна у політичній промові нерідко сприймається як ознака глибини та змістової точності вислову. Вживання метафори у промові створює оптимальне співвідношення стандартизованого мовлення та експресії, і саме тому пригортає увагу реципієнта до висловів, котрі сприймаються більш яскраво.

Слід зазначити, що досліджувані функції політичної метафори, а особливо їх варіанти, є лише відносно автономними і в деяких текстах вони можуть перехрещуватись. Нема сумнівів, що в залежності від досліджуваної ситуації значимість певних функцій метафори може зростати чи зменшуватись. Важливо також відзначити, що на сьогоднішній день повної домовленості щодо класифікації функцій метафори між вченими не існує, таким чином, вищезазначені функції є лише приблизними і потребують більш глибокого дослідження та наукового обґрунтування.

Серед функціональних характеристик політичної метафори когнітивна спрямованість метафори має неабияке значення, оскільки напряду відображає

механізми процесів пізнання та творення світу. Нарівні з когнітивною функцією вагому роль у вивченні метафори грає прагматична функція, тобто засіб впливу на реципієнта, створення в нього необхідного емоційного стану. Зазначена функція співпадає з головним завданням політичної мови, тобто з функцією переконання. Необхідно також зазначити, що досліджувані функції політичної метафори, а особливо їх варіанти є лише приблизними і потребують більш глибокого дослідження та наукового обґрунтування. Але безсумнівним є той факт, що метафора є одним з основних об'єктів пізнання дійсності, а також ефективним засобом впливу на світогляд людини через виконання певних функцій у мові.

Список використаної літератури:

1. Чудинов А.П. Очерки по современной политической метафорологии: Монография / Урал. гос. пед. ун-т. – Екатеринбург, 2013. – 176с.
2. Чудинов А. П. Политическая лингвистика: Учеб. пособие. – М.: Флинта: Наука, 2007. – 2-е изд., испр. – 256с.